

Turčije, ako slednje, mora se tirjati 140 milijonov potroškov od njega. Toda plačati nima sultan s čim in torej ostanete Bosna in Hercegovina, ako ji ne zgubimo po kaki nesrečni vojski, vsakako pri Avstriji in utegnute pri modrem gospodovanju postati dva najkrasnejša bisera v cesarskej kroni preuzvišene hiše lorensko-habsburške! Jamranje po 140 milijonih pri zasedenju turških dežel, Avstriji v varnost in korist, je pa jako čudno iz ust liberalnih gospodov, ki so 80 milijonov „zakrahovanim“ bankam, faliranim fabrikam itd. žrtvovali in 500 milijonov novega dolga davkoplačilcem naložili. Taki ptiči se naj le poskrijejo in tiho denejo ter zgrivanim srcem premišlujejo, kde in kdo je z davkoplačilskimi groši pometal!

Gospodarske stvari.

Zelje ali kapus, njegova pridelava, obdelava in poraba.

II. Semé se prireja tako, da se jeseni srednje debele prav goste in trde glave s koreninami vred iz zemlje poderejejo, nekoliko osušé ni potem v kleti ali v pesek zakopane ali pa le ob steni naslonjene do spomladi hranujejo. Brž ko se je spomladi zemlja posušila in nekaj ugrela, posadé se semenske glave v vrtno gredo potem, ko se jim je gorji del glave na vskriž prerezal, da more glavno semensko steblo leži iz srca pognati in lepo rasti. Zeljno seme se mora pa oddaljeno od drugih takih semenskih sort vzrejevati. Sorodnih rastlin, kakor repe, redkve, itd. ne sme blizo biti, ker se zeljno seme brž izleže; 30 do 40 semenskih glav daje 1 kilo semena. Zeljno seme se spomladi (sušča — malega travna) na solčne ali prisojne vrtné grede poseje. Grede ne smejo biti premočno gnojene. Na mecen posejanja (okoli 10 ar) se potrebuje 6 lotov ali 10 dekagramov semena. Mlado setev je dobro z dračjem in slamo pokriti. Tudi zamakati je jo treba. Konec majnika, začetek junija se zeljnik začne zasajati, po vrsti 70—80 centimetrov vsak sebi. V vrstah sajenica od sajenice tudi po 70—90 centimetrov, ali pa nekaj manj. Najbolj kaže in je najlepši trikotni nasad. Korenina se mora sajenicam nekoliko priščepniti. Izdiranje sajenic in zasajanje najbolj kaže po kakem dežju. Kdor sajenice izdira ali piplje, mora gledati posebno na to, da tanke, postranske sesavne korenine lepo iz zemlje potegne, da se jim ne odtrgajo. Pri zasajanju zeljnih sajenic se je treba priročnega sadivnika posluževati, to je priostren lesen kolček, s katerim se primerno globoka luknja v prst pritisne. Ko se sajenice iz zemlje popipljejo, jih je dobro položiti s korenino navzdol v plitvo skledo, v kateri je nekaj kravjeka v vodi pomešanega. To sajenice lepo čvrstve ohrani, da ne povenejo in jim tudi nekaj hrane seboj v prst podaje. Ko so sajenice posajene, treba jih je o pravem času oko-

pati in osipati, najboljše pred kakim dežjem, da jim more dež prav pomakati. Plevel in gosonice se morajo pridno zatirati. Metulje beline je treba skrbno loviti in njihovo zalego po posameznih listkih poiskati in pokončati.

Brž ko kateri spodnjih listkov ožoltne in se posuši, se naj odstrani; pozneje se večkrat postransko perje potrga. Zelene krovne liste pa je boljše puščati in jih še le v zadnjem času, ko so že megle in mrzle noči glavice strdile, s pridom potrgati, če daleč proč od glave štrlé. Kolikor pozneje se more zelje posekati, toliko boljši pridelek je. Konec oktobra, začetek novembra se navadno začinja zelje posekovati. Glave se pazljivo nalagajo na vozove in potem v škedenj ali drug pripraven prostor zvoziyo. Tam se puščajo nekoliko dni na kupu ležati. Tako postane zelje znotraj lepo belo. Zdaj se iz nova osnažijo, koceni izrežejo, zvonajno perje odtrga in zdaj je še le za na trg priredjeno. Pridelovanje zelja je betva kmetovanja, ki primeroma največ dobitka nese. Pridelek na hektari je 500—700 kop glav ali 100—140 kop na mecen posejanja. V srednjih letih cena za prodano robo iztržena, poplačuje delo in trnd. Seveda nastopi tudi sem ter tje slaba letina. Najhujša sovražnika sta gosonice in suša. Pridelovanje zelja se bode še bolj razširilo in se bolj izplačalo, kolikor se bodo kmetovavci bolj naučili zeljne glave dolgo v zimo hranjevati in dobro kisló zelje narejati. Da se zeljne glave dolgo hraniti pusté, jih je treba s korenino vred iz zemlje vzeti in jih potem na kakem visečem kraju s korenino navzgor glavo poleg glave položiti. Na to se glave do kocena s prstjo pokrijejo. Na debelo se to da na polju na njivi narediti. Celo s plugom se more to delo olajšati. Predno se glave s prstjo pokrijejo, se morajo pa nekoliko dni s korenino navzgor na zraku stati pustiti, da se nekoliko posušé. Tako ostanejo glave črstve noter do spomladi. Zelje iz takih glav narezano je prav okusno in dobro.

Kar se pa načina tiče, po katerem se dobro kisló zelje napravlja, v tem slovijo kmetovavci nemški okoli Devina (Magdeburg). Poglavitna njihova umetnost pa obstoji v snažnosti in pa skrbnem izbiranju zeljnih glav. Vse le količkaj zeleno perje se skrbno potrga in le znotrajno rumenobelo perje ostane, ki se prav na tanko in dolgo v rezance razreže. Zelje se vloži brez soli in kumine. Samo nekaj zrnj popra se potrosi v kad. Pri nas se navadno nekoliko preveč soli in to je je uzrok, da se zelje prenašlo in presilno ukisa pa tudi prenašlo mehko postane in gnjiti začne. Zelje, katero je treba pred kuho še v čisto vodi prati, tako zelje že ni več tako, kakoršno bi moralo biti.

Predenica na detelji in kako jo zatreti.

M. Predenica pomarsi katerih deteljščih grdo razsaja. Cele lehe se vidijo ovite z njo in stebila

in listje je uničeno od te hude zajedavke. Vendar pa te velike škode nikdo drugi ni kriv, ko lahkomišelnost, nemarnost in brezskrbnost kmetovavčeva. Res se mora človek dostikrat čuditi mirnosti marsikterega poljedelca, s katero gleda kako se predenica širi in od dne do dne večje prostore najboljše krme pokončuje. Star skušeni kmetovavec priporoča, naj se steblovje deteljno s predenico vred ali s srpom ali koso trdno pri tleh poseče, prostor potem 10—12 ctm. globoko z dobrim kompostom pokrije in trdno stepta. Detelja sama res, da ne požene skozi kompostno plast. Vendar kompost ima pogosto v sebi travina semena, ki se jim pasji rep (*Phleum*) pravi ali pahovka. Ta poženejo in potem nadomestijo primankljej detelje. Kdor nima komposta pri rokah, naj mesta, na katerih predenica raste, do dobra poseče s srpom ali koso, jih potem z nasteljo dobro potrosi, s petrolejem polije in zažge. Ali pa se pokošeni prostori globoko prekopljejo ali prebodejo in s travnim semenom posejejo. Detelja je sicer vsakokrat na takih mestih zgubljena, ali trava jo nadomesti. Kedar se začasa skrbi, da se predenica zatara, zguba na detelji ni velika. Kjer imajo ovce, je take prostore dobro z ovcami popasti, samo, da se ovce iz znanih vzrokov ne smejo gladne na tako pašo goniti. Kmetovavec more toraj sam razširjenje predenice braniti in omejiti, samo potreba je gledati, da se že najmanjši začetki brž iz prva zatarejo. Seveda je treba da se tudi na sosednih deteljiščih enako skrbno proti temu sovražniku postopa, ker se iz enega polja tudi na drugo zatroša.

M. Porodna tresljika pri kravah in pomoček zoper njo. Zoper to hudo in nevarno bolezen priporoča izveden živinorejec, župnik F. Lerch, sledeči pomoček. Že več ko 20 let rabi nalip ali v rajnico (*Aconitum Napeltus* (Eisenhut). Kupuje se ali v lekarnici ali v štacuni z dišavnim blagom. V firkelnasto steklenico se nareže do $\frac{3}{4}$ visoko nalipa in na to se vlije do polovice vinskega cveta. Steklenica se pusti na toplem kraju 24—48 ur stati, dokler ni tekočina že črno-zelena postala. Ta se potem ocedi v drugo steklenico. Kedar živinče zboli, se vzame polič (0.7 litra) prestane vode, v katero se od nalipove tekočine ali tinkture toliko vlije, da voda zelena postane. Od tega se kravi vsako uro po 1 žlica daje. Če kravi boljše ne postane, se jej vračilo na vsako drugo, pozneje na vsako tretjo ali četrto uro pozviža. Gospod župnik pravi, da kdor je to zdravilo poskusil, ne bo lahko po drugem segel.

M. Nagla premenba klaje živini ni hasnovita. Nagla premenba klaje je živini vsakokrat škodljiva. V dokaz tega si je treba sledeče zapomniti. Dva $2\frac{1}{2}$ letna vola sta dobivala na dan 0.75 kilo moke iz repične prge, 0.5 kilo sena, 5 kilov slame in 21 kilov runkelnove pese. Na enkrat se je začelo namesto pese pokladati 10.75

kilo krompirja in vola sta začela bujšati in sta znatno lahkejša postala. Še le 7. oziroma 12. dan sta zopet dobila svoja prejšnja teža nazaj. Par drugih volov $1\frac{1}{2}$ leta starih, kterima se je nagloma živinska suha klaja ržena slama in seno z zeleno deteljo zamenila, potrebovala sta celo 18 dni, da sta se nove klaje privadila in svojo prejšnjo težo si zopet nabrala, pri čemur se je jima nabiravna klaja (Produktionsfutter) pokladala, to hoče reči več in boljše klaje, iz ktere si živina meso na se nabira.

M. Kako se spozna deteljno seme ali velja ali ne. Barva je še najbolj zanesljivo znamenje. Seme, ki je žive žolte ali višnjeve barve, tako seme je bolj težko, rajše kali in tudi vreme takemu semenu lahko ne škoduje. Tako seme tudi delj časa kaljivno moč obrani. Zrnje pa, ki je sivozeleno, rujavo sploh nič kaj prave barve je manj dobro od prej popisane. Seme, pa, ki je rujavo postalo, je najslabeyše. Kdor toraj deteljnega semena za mušter dobi, naj mu ne bodi truda žal, v določeni množini zrna živožolte in višnjeve barve odbrati in gledati ali je tega več ali onega rujavkaste barve. Kjer slednje prevaguje, tako seme je slabo. Zato mora se pri nakupovanju deteljnega semena posebno na to paziti, da je v njem pretežna večina živožoltega in višnjevega manj pa rujavega semena.

Sejmovi. 24. maja Ptujška gora; 26. maja Dobje, Ivnik Ormož, Jarenina, sv. Lovrenc v puščavi, Verače, Središče, Poličane, Reichenburg, Rogatec, Slivnica, Olimje, sv. Vrban nad Ptujem, Velenje; 27. maja sv. Jurij v Slov. goricah; 29. maja Artiče, Gradec; 31. maja Sv. goro, Rečica, Tržišče.

Dopisi.

iz Maribora. (Vselej (?) taktni in modri (?) „Slovenec“) v Ljubljani blebeče v št. 55. o bodočih volitvah na Štajerskem, ker daje prostor ravno tako lažnjivemu kakor potuhnjenemu političnemu sleparju. Zvijah piše, ali daje pisati, kakor da bi bil v Celju doma, med tem, ko on, ali vsaj njegov ščuarski slepar, v drugem mestu čepi. Ta slepar se roga Slov. Gosp. uže več časa v „Slovenecu“ pa smo ga zavolj miru prezirali. Z dopisom v 55. št. se nasaja na Slov. Gosp. najprej, zakaj je ta naglašal, naj slovenski deželni poslanci vodstvo volitev v roke vzamejo, ter v svoji res goropadni neumnosti dostavlja, da odobrava ovo misel le, če tako vodstva volitev ne dobijo v roke „nekateri, ki še deželni poslanci niso“. Kako je to mogoče, da bi takrat, kedar gospodje poslanci vodstvo volitev prevzamejo, kdo drug isto na-se potegnil, to utegneta vedeti edino le vselej (?) taktni in modri (?) „Slovenec“ in njegov brbljah. Dalje obnavlja Slovincem žalostni kavs med „starimi“ in „mladimi“ pred 6 leti. No, tega